

Sygnatura akt I Cupr 1176/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W., dnia 16-10-2014 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Paweł Kwiatkowski

Protokolant: Katarzyna Mulak

po rozpoznaniu w dniu 09-10-2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. S. kwotę 6.040,00 zł (sześć tysięcy czterdzieści złotych o/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.467 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C upr (...)

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 13 czerwca 2014 r. powód M. S. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od strony pozwanej A. Towarzystwa (...) SA kwoty 6040 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że strony łączyła umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Na poczet polisy wpłacono kwotę 21440,88 zł. Umowa ta została rozwiązana z dniem 13 czerwca 2014 r. Strona pozwana pobrała z otrzymanej kwoty kwotę 6040 zł tytułem opłaty likwidacyjnej. Wysokość tej opłaty strona pozwana ustaliła na podstawie uchwały zarządu z 27 sierpnia 2012 r. zmieniającej wcześniejszy sposób obliczenia opłaty wynikający z ogólnych warunków umowy stanowiących załącznik do umowy ubezpieczenia. Na wysokość opłaty składała się tzw. koszt dystrybucji, koszt wystawienia polisy oraz koszt rozwiązania umowy. Powód dowiedział się o tym z pisma pozwanego z 24 czerwca 2012 r.

W ocenie powoda postanowienia ogólnych warunków umowy, na podstawie których pobrano opłatę likwidacyjną, były niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc. Wysokość tej opłaty określono bowiem w mało jasny i precyzyjny sposób.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 17 czerwca 2014 r. powództwo uwzględniono w całości.

W sprzeciwie od w/w nakazu strona pozwana A. Towarzystwo (...) SA wniosła o oddalenie powództwa w całości, zarzucając, że zastrzeżenie opłaty likwidacyjnej było, co do zasady dopuszczalne. Opłata ta miała charakter odszkodowawczy, na wypadek przedwczesnego rozwiązania umowy ubezpieczenia. Strona pozwana miała prawo liczyć na określone korzyści w określonym czasie określonym pierwotną umową pomiędzy stronami. W związku z tym poniosła określone koszty. Przedwczesne rozwiązanie umowy naraziło ją w tej sytuacji na straty.

Sposób określenia opłaty likwidacyjnej opisany w ogólnych warunkach umowy został zakwestionowany w orzecznictwie Sądu O. K. i. K.. W związku z tym zarząd pozwanego dokonał interpretacji stosowanych przez siebie postanowień umownych i ustalił praktykę stosowania nadal skutecznych postanowień przewidujących uprawnienie do pobierania opłat. Na podstawie tej uchwały ustalono, że opłata likwidacyjna będzie obejmować tzw. koszt dystrybucji (pośrednictwa ubezpieczeniowego), koszt wystawienia polisy (nie więcej niż 260 zł), koszt likwidacji polisy (nie więcej niż 280 zł). Podjęcie uchwały nie stanowiło zdaniem pozwanego zmiany wzorca umownego, lecz wypełnienie „luki” powstałej w związku z orzecznictwem (...).

W związku z umową zawartą z powodem strona pozwana poniosła koszt akwizycji w kwocie 5500 zł oraz koszt wystawienia polisy w kwocie 259,39 zł i koszt likwidacji polisy w kwocie 279,16 zł. Zdaniem pozwanego obowiązek zwrotu wskazanych kosztów wynikał także z przepisów art. 742 kc i art. 746 § 1 kc. Umowa łącząca strony zawierała elementy umowy o świadczenie usług, do której należy stosować przepisy o zleceniu. W związku z tym, powód powinien był zwrócić stronie pozwanej wydatki poczynione w celu należytego wykonania zlecenia, a nadto pokryć szkodę związaną z przedwczesnym rozwiązaniem umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Powoda M. S. i stronę pozwaną A. Towarzystwo (...) na (...) SA łączyła umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

W umowie zastrzeżono, że tzw. składka regularna płatna miesięcznie wynosić będzie 670 zł. Ponadto strona pozwana uprawniona była do pobrania opłaty wstępnej w wysokości 15 % składki regularnej, zapłaconej za 1 rok polisowy, opłaty za zarządzanie w wysokości 1,95 5 rocznie, opłaty administracyjnej w wysokości 11,50 zł miesięcznie dla miesięcznej częstotliwości opłacania składek regularnych, 9 zł miesięcznie dla rocznej częstotliwości opłacania składek regularnych, opłaty za ryzyko w kwocie 2,10 zł na 100 zł kwoty ryzyka netto, opłaty transakcyjnej w kwocie 15 zł, opłaty likwidacyjnej w wysokości 99 % środków wypłaconych z subkonta składek regularnych w pierwszym i drugim roku polisowym, 80 % tych środków w trzecim i czwartym roku polisowym, 70 % w czwartym roku polisowym. Odpowiedzialność strony pozwanej rozpoczęła się od 11 marca 2009 r.

Zgodnie z ogólnymi warunkami umowy jej celem było długoterminowe gromadzenie środków finansowych przez nabywanie tzw. jednostek uczestnictwa ze środków pochodzących ze składek ubezpieczonego. Jednostkami uczestnictwa były części ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego obejmującego część aktywów pozwanego inwestowanych zgodnie z przyjętą strategią inwestycyjną.

Powód był zobowiązany do uiszczania składki do osiągnięcia tzw. statusu polisy opłaconej. Status ten następował po zapisaniu na rachunku ubezpieczającego składek regularnych należnych za okres pięciu lat.

Powód był uprawniony do całkowitej wypłaty zgromadzonych na swoim rachunku środków w każdym czasie. Ponadto umowa wygasła, jeżeli w okresie 60 dni od daty terminu zapłaty składki nie uiszczono składki. W takim wypadku strona pozwana była uprawniona do pobrania określonej w umowie opłaty likwidacyjnej.

Powód był uprawniony do wypowiedzenia umowy z zachowaniem trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia.

(dowód: aneks nr (...) do polisy – k. 8, ogólne warunki umowy – k. 11-21, załącznik do ogólnych warunków ubezpieczenia – k. 21A-22)

W czasie trwania ubezpieczenia powód zapłacił tytułem składek kwotę 24710 zł.

(bezsporne)

W dniu 13 czerwca 2013 r. powód dokonał całkowitej wypłaty zgromadzonych środków. Wartość tych środków wynosiła 21520,99 zł. Ze zgromadzonej kwoty strona pozwana potrąciła opłatę likwidacyjną w wysokości 6040 zł oraz opłatę od wykupu w kwocie 215,21 zł.

(dowód: potwierdzenie wypłaty – k. 9)

Pismem z 24 czerwca 2013 r. strona pozwana poinformowała powoda, że na mocy uchwały zarządu z 27 sierpnia 2012 r. odstąpiono od ryczałtowej wysokości opłaty likwidacyjnej. Opłata ta zgodnie z decyzją zarządu obejmowała tzw. koszt dystrybucji w kwocie 5500 zł, koszt wystawienia polisy w kwocie 260 zł oraz koszt rozwiązania umowy w kwocie 280 zł.

(dowód: pismo z 24.06.2013 r. – k. 10)

Mając powyższe na uwadze, Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny pomiędzy stronami w rozpoznawanej sprawie był pomiędzy stronami bezsporny. Pozostawała natomiast do oceny kwestia skuteczności dokonanej przez stronę pozwaną czynności, którą ona sama nazwała nową interpretacją obowiązującego strony wzorca umownego, konieczną z uwagi na „lukę” w tym wzorcu, powstałą wobec orzeczenia S. O. K. i. K..

Nie ulegało wątpliwości, że strony łączyła umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. W umowie tej zastrzeżono, że w przypadku całkowitej wypłaty środków zgromadzonych przez ubezpieczającego przed upływem określonego terminu, strona pozwana uprawniona była do pobrania opłaty likwidacyjnej. Klauzula określająca sposób obliczenia tej opłaty została uznana w stosunku do pozwanego za klauzulę niedozwoloną wyrokiem S. O. w. W.z 7 października 2011 r. (sygn. (...)) i wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych pod numerem (...). W związku z tym poza sporem było, że postanowienie to nie wiązało powoda stosownie do art. 385¹ § 1 kc w zw. z art. 479⁴³ kpc. Na podstawie art. 385¹ § 2 kc strony były natomiast związane umową w zakresie nie objętym zakwestionowanym postanowieniem umownym.

Wobec powyższego jedynym sposobem wprowadzenia nowego postanowienia umownego, w którym będzie określona wysokość opłaty likwidacyjnej, było wprowadzenie nowego wzorca umownego, stosownie do art. 384¹ kc. W tym celu strona pozwana powinna była doręczyć powodowi wzorzec obejmujący nowe postanowienie umowne, gwarantując mu możliwość wypowiedzenia umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Nie było natomiast możliwe zastąpienie niedozwolonego postanowienia umownego innym postanowieniem wyłącznie przez podjęcie uchwały, o której powód został zawiadomiony już po całkowitej wypłacie swoich środków.

Próba jednostronnej zmiany wzorca uchwałą zarządu pozwanego prowadziła do obejścia przepisu art. 384¹ kc i jako taka nie mogła wywołać oczekiwanych skutków prawnych. Należy podkreślić, że nie było możliwe uznanie tej próby jedynie za interpretację zapisu o prawie do samej opłaty likwidacyjnej. Już z umowy powinno wynikać zarówno prawo do opłaty, jak i sposób jej obliczenia (por. art. 13 ust. 4 pkt 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej). Tymczasem strona pozwana ze skutecznego zastrzeżenia prawa do opłaty niezasadnie wyciągała wniosek, że może „w drodze interpretacji” określić sposób obliczenia tej opłaty. Nie jest to jednak interpretacja, lecz uzupełnienie zapisu umownego, na które kontrahent umowy powinien wyrazić zgodę, najpóźniej w sposób określony w art. 384¹ kc.

Strona pozwana zarzucała także, że zwrot kosztów objętych opłatą likwidacyjną należał jej się także z mocy samego prawa, na podstawie art. 742 kc i art. 746 § 1 kc. Zdaniem Sądu przepisy te nie miały jednak zastosowania w stosunku do pozwanego. Zgodnie z art. 750 kc znajdują bowiem zastosowanie do umów o świadczenie usług nie uregulowanych innymi przepisami. Tymczasem umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym uregulowana jest przepisem art. 13 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, w tym w

szczególności w przywołanym art. 13 ust. 4 tej ustawy. Zgodnie z art. 13 ust. 4 pkt 5 ustawy we wskazanej umowie należy wprost określić zasady ustalania wysokości kosztów oraz wszelkich innych obciążeń potrącanych ze składek ubezpieczeniowych lub z ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego. R. legis wskazanego przepisu jest uniemożliwienie obciążenia ubezpieczającego kosztami nie wymienionymi w umowie. W szczególności istotne jest poinformowanie ubezpieczającego, jakie koszty zostały poniesione przez zakład ubezpieczeń w związku z zawarciem umowy. Pozwala to na ocenę ekonomicznej opłacalności wcześniejszego rozwiązania łączącego strony stosunku prawnego.

Jeżeli zakład ubezpieczeń koszty wskazał w sposób wadliwy, stosując niedozwolone postanowienie umowne, uczynił to na własne ryzyko. Nie może więc domagać się następnie zwrotu kosztów nie zastrzeżonych skutecznie w umowie.

Wobec powyższego Sąd uznał, że pobranie opłaty likwidacyjnej od powoda nastąpiło bez podstawy prawnej w rozumieniu art. 405 kc. W związku z tym strona pozwana powinna zatrzymaną kwotę 6040 zł zwrócić powodowi. Mając to na uwadze, orzeczono, jak w pkt i wyroku.

O odsetkach od kwoty zasądzonej orzeczono na podstawie art. 481 kc. W rozpoznawanej sprawie bezspornym było, że w dniu 13 czerwca 2013 r. strona pozwana wypłaciła jedynie część świadczenia powoda. Wobec braku podstawy prawnej do zatrzymania pozostałej części tego świadczenia, uznać, że pozostawała w opóźnieniu w zapłacie tej części już od 14 czerwca 2013 r.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc, zasądzając na rzecz powoda zwrot opłaty sądowej od pozwu w kwocie 250 zł, kosztów zastępstwa prawnego w kwocie 1200 zł i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.